

Igud Halacha Challenge, Tishrei 5779

www.RabbinicalAlliance.org/category/halacha

In advance of the Yamim Nora'im, we are sending the monthly she'eilah and the answers to last month's she'eilah a little early. Please send answers to this month's question to Igud.Halacha@gmail.com.

These questions and answers are courtesy of Rav Mordechai Tzion, author of Shu"t HaShoel (2 volumes), Shu"t Eretz Yisrael and other seforim available for purchase on HavaBooks.org.il.

This month's she'eilah you you to consider and answer:

שאלה:

מי שיש לפניו שתי סוכות, האם יש להעדיף לישיב בזו שיש לה ד' דפנות, על השניה שיש לה רק שלוש?

Last month's she'eilah with answers, first from Igud members, then from poskim and mechabrim and then a few editorial additions:

שאלה:

מספרים שפעם לפני שבת באה משפחה עניה אל הגאון רבי צבי פסח פרנק (יש מספרים זאת על רבי שמואל סלנט) וסיפרו שנפל להם חלב לצ'ולנט הבשרי ואי אפשר לברר אם יש שישים לבטלו ואין עוד אוכל לשבת. הם היו אשכנזים, ולפי הרמ"א (יו"ד צח, א) אין סומכים על קפילא (קפילא – נותנים לגוי המומחה בטעימה [אולי טבח וכד'] לטעום ולזהות אם יש טעם של חלב באוכל הבשרי. לספרדים מותר לאכול אם הגוי אומר שאין טעם של בשר בחלב). הגאון ר' צבי פסח פרנק נתן לגוי לטעום ואמר שאין טעם חלב. אח"כ נתן לספרדי, שלפי המחבר (שם) מותר לו לסמוך על קפילא, ואישר שאין טעם. מזה התיר למשפחה הענייה והציל את הסעודה, כי כותב הש"ך (צו סק"ה) ש"על טעימת ישראל אנו סומכין". האם באמת אפשר לסמוך על דבר כזה?

תשובות מחברי איגוד הרבנים:

הרב צבי מאונר כתב: איתא בש"ע י"ד (סמין צח ס' א) וז"ל איסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו – כגון חלב שנתערב בבשר: יטעמנו עובד כוכבים. אם אומר שאין בו טעם חלב או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא פגום מותר. והוא שלא יהא סופו להשביח. וצריך שלא ידע שסומכין עליו. ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו משערין בשישים. וכן אם הוא מין במינו – כיון דליכא למיקם אטעמא, משערין בשישים עכ"ל. הגיה שם הרמ"א וז"ל ואין נוהגין עכשיו לסמוך אעובד כוכבים, ומשערין הכל בשישים עכ"ל.

הש"ך (י"ד שם ס"ק ה) מבין לפי הרמ"א שחסר לקפילה נאמנות ושאי אפשר לסמוך עליו. בעצם אין בעיה עם מבחן הטעם, אלא אנחנו איננו בטוחים שהנכרי יעיד באמינות על הטעם. לכן, אם יש תערובות דהתיירא, משתמשים במבחן טעימה על ידי ישראל, משום שישראל ודאי לא משקר (באר היטב שם). ת. לע"ד התשובה לשאלה תלויה בשני ענינים: (1) הענין של ספק לעומת ודאות. המחבר סומך בודאות על הקפילה והרמ"א מטיל ספק בנאמנות הקפילה ולכן הוא מחמיר. (2) אם האשכנזי יכול ליהנות מההסתמכות של הספרדי על הפוסק המקל (במקרה הזה – המחבר). ת. יש להביא ראייה ש"ע י"ד (סימן פב סעיף ד) וז"ל מי שהוא ממקום שנוהגין איסור בעוף אחד מפני שאין להם מסורת והלך למקום שיש להם מסורת בו, יכול לאכלו במקום שהלך שם – ואפילו דעתו לחזור עכ"ל. ת.

בעצם, האנשים במקום שבו אין מסורת על העוף עומדים בספק, ואנשי המקום שיש להם מסורת עומדים בודאות. והמחבר פסק שאם יש ספק לעומת ודאות, אזלין בתר הודאי. הרמ"א אינו מגיה וכנראה מקבל את דעתו של המחבר בזה. וכן בשאלה שלנו, המנהג הספרדי פסק לפי המחבר שאפשר לסמוך בודאות על הקפילה. לספרדי אין חשש לגבי האמינות של הקפילה ולכן מותר לו לסמוך עליו. ואז, כשהספרדי מעיד באמינות לגבי ודאות, האשכנזי סומך עליו. ת.

ומזה נובע כללו של דבר: כל דבר שיש מחלוקת פוסקים – אם יש יהודי שסומך על פוסקים שאסרו, ויהודי אחר שסומך על אלו שמתירים, בדיעבד היהודי שסומך על אלו שאסרו יכול ליהנות מהסמכות של אחיו על הפוסקים שהיתירו. ת.

וכן מצינו בהלכות בישול בשבת, דאיתא במשנה ברורה (א"ח סימן שיח סעיף א ס"ק ב) וז"ל וכל שיש ספק פלוגתא בזה, אי הוי בכלל בישול או לאו, או בשאר מלאכות כהאי גונא, אין לאסור בדיעבד וכו' עכ"ל. על סמך זה כתב הג"ר אליעזר מלמד בספר פניני הלכה (שבת פרק י', הלכה ו) שמותר לאשכנזי לאכול מרק שתימני שם על הפלאטא בשבת בבוקר וז"ל כאשר מי שנוהג כשולחן ערוך או הרמ"א מתארח אצל תימני שנוהג כרמב"ם, מותר לו לאכול מן המרק שהוציא המארח מהמקור וחיימו. שהואיל והמארח נהג כהלכה על פי מנהגו, מותר לכל יהודי לאכול לכתחילה מתבשילו עכ"ל. ת. וכן בילקוט יוסף (שבת כרך ג עמוד עו) בשם הרב עובדיה יוסף וז"ל כל דבר השנוי במחלוקת הפוסקים אם מותר לעשותו בשבת או אסור, אף אם ההלכה נפסקה בש"ע לאסור, בדיעבד שעבר ועשה כן אפילו במזיד, מותר ליהנות מדבר זה בשבת, ואין לאסור הנאה ממעשה שבת עכ"ל. בשאלה שלנו, ניתן להניח שהגר"ע יוסף היה מתיר אפילו במצב שהאשכנזי עצמו בדיעבד "עבר" והלך לקפילה, שהרי אם הוא היה מקל בעניני שבת (החמור שעונשו סקילה), כ"ש הוא היה מתיר בענין ספק לאו (הקל שעונשו מכות). ת.

ועוד ידוע שבהמון שאלות בענין נ"ט בר נ"ט דהיתירא פסק הש"ע לכתחילה להתיר ורמ"א פסק להתיר רק בדיעבד או רק בהפסד מרובה. יש מצבים שבהם לפי מנהג אשכנז צריך להכשיר כלי, אבל לפי מנהג ספרד אין צורך בכלל לעשות שום דבר (י"ד סימן צד סעיף ג לפי הש"ך ס"ק ח). במקרה זה, רוב הפוסקים מסכימים שאשכנזי יכול לכתחילה לאכול בביתו שלהספרדי. זאת אומרת, אשכנזי סומך על השיטה של ספרדי בלי הרהור, בלי פיקפוק, ובלי ספק. וגם בשאלה שלנו, אשכנזי יכול לסמוך על ההסתמכות של ספרדי על מרן המחבר.

לסיכום, אם יש הפסד מרובה לעני אשכנזי קרוב לשבת, ואי אפשר לשער בשישים, ואין דרך אחרת להתיר, אז אפשר להביא האוכל לקפילא ולהתיר דרך ספרדי על פי מרן המחבר. עכ"ד הרב צבי מאונר

הרב גיל סטודנט, מנהל ועד ההלכה של איגוד הרבנים, כתב שהנה יש לשאול אם מותר לאשכנזי לתת לספרדי מאכל שנכשר ע"י טעימת קפילא נכרי. הרי לאשכנזי המאכל הוא דבר אסור ואיך אפשר להכשיל חבירו בו או דילמא מתוך שמותר לספרדי לאכלו אינו נקרא מכשול. דהיינו, האם האיסור של לפני עור תלוי במכשיל או בנכשל.

עין בשו"ת המבי"ט ח"א סי' כא שלקראת שנת השמיטה ה'רצ"ב (1532 למנינם) יצא לאסור תבואת נכרי כנגד הנהוג בזמנו וכן בימינו. והוסיף לדון באלו הנוהגים היתר וז"ל ולענין הנזהרים ואוכלים פירות שביעית בקדושתן כפי מה שכתבתי אם יוכלו לקנות או למכור פירות שביעית לאותם שאינם אוכלים אותם בקדושת שביעית היה נראה בתחלת המחשבה שהיה אסור למכור ולקנות אבל בדקדוק היפה נראה שמותר לקנות ולמכור להם ולא יחושו וכו' אע"פ שהם מצווים לדעתינו וכו' אבל כשהדבר להם התר שסומכים על המורים להם התר בדין תורה לא נדון אותם לדעתינו כעורים שלא לתת לפניהם מכשול בדבר הנראה לנו איסור ואנו נזהרים ממנו והם נראה להם התר ואינם נזהרים עכ"ל.

והביא המבי"ט ראייה לדבריו ממה שנחלקו בית שמאי ובית הלל בענין צרת ערוה ואעפ"כ אומרת הגמרא (יבמות יד ע"א) שלא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה ולא ב"ה מב"ש. וכן לענין הטהרות וז"ל כל הטהרות וכל הטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין לא נמנעו עושים טהרות אלו על גבי אלו ע"כ. ממשיכה הגמרא וז"ל בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו דטמאות דב"ה לב"ש טהרות נינהו אלא ב"ה מב"ש למה לא נמנעו טהרות דב"ש לב"ה טמאות נינהו אלא לאו דמודעי להו שמע מינה ע"כ. הקשה המבי"ט למה פשיטא לגמרא שב"ה יניחו לב"ש להשתמש בכליהם שהם טמאות לדעת ב"ה. הלא הם מכשילים את ב"ש. אלא ודאי אינו נקרא מכשיל את חבירו אם הנכשל נוהג היתר ע"פ הוראת חכם ומתוך שב"ש היו פוסקים גדולים מותר לב"ה לתת לב"ש דבר שב"ה נוהגים בו איסור וב"ש נוהגים בו היתר.

וכן הסכים הכתב סופר בשו"ת יו"ד סי' עז והביא ראייה מחולין מד ע"ב שנחלקו אם פסוקת הגרגרת נטרפת בהמה ברוב עוביה או ברוב חללה. ומעשה שהיה כך היה וז"ל היא פסוקת הגרגרת דאתאי לקמיה דרב יתיב וקא בדיק לה ברוב עוביה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב לימדתנו רבינו ברוב חללה שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה בדקה ברוב חללה ואכשרה ע"כ. הקשה הכתב סופר איך רב שהוא מחמיר בדבר שלח את השואל לרבה בר בר חנה שהוא מיקל. אלא מתוך שרבב"ח הוא בר הכי אין בזה משום לפני עור ומותר לרב לשלוח את השואל לרבב"ח להתיר לו לאכלו. והביא עוד שם מחולין צט ע"ב וקמח ע"א.

הביא עוד הכתב סופר מהשער המלך (הלי' אישות ז, יב) לאסור לאיש שנזהר מלעשן ביו"ט לתת סיגריה למי שנוהג היתר בדבר וראייתו משיטה מקובצת על נדרים צ ע"ב שאשה האומרת טמאה אני ואין לה ראייה לדבריה אינה נאמנת ומותרת לבעלה. ואיתא שם בשטמ"ק בשם שיטה לא נודע למי וז"ל ואי קשיא איך תיבעל היא לו הרי עשתה את בעלה חתיכה דאיסורא על עצמה ועוברת גם אלפני עור וי"ל לפני עור ליכא שהרי בע"כ נבעלת לו עכ"ל. ומזה מסיק השער המלך שיש לפני עור גם למי שע"פ הלכה מותר לו. והקשה הכתב סופר דשאני התם שלא נחלקו בדינא אלא במציאות והאשה יודעת שבאמת נטמאת לאחר ואסורה לבעלה. (עוד הקשה הכתב סופר על מה שכתב השער המלך (בהלי' לולב ז, כה) שהכלי ששואבים בו טאבאק אינו מוקצה ביו"ט גם למי שנזהר מלעשן והלא בהלי' אישות אסר כדבר הזה משום לפני עור. אלא שהמעין שם בדבריו של השער המלך יראה שהעלה שמתוך שדבר אינו מוקצה לאחד, אינו מוקצה לאחרים עיי"ש ובשו"ת עמק הלכה להג"ר טוביה גולדשטיין, חלק ג סי' ל.)

אולם עיין בציץ אליעזר (חלק יח סי' לב סע' ד) שדן בחימום בשבת דבר לח שלא נצטנן לגמרי שלפי המחבר (או"ח שיח, טו) אסור והרמ"א (שם) אמר שנהגו להקל. האם ספרדי יכול לשאול או לרמז לאשכנזי לחמם דבר לח שלא נצטנן לגמרי. העלה שם הציץ אליעזר שאסור והביא מהאגרות משה (או"ח חלק א סי' עג) שביו"ט שני אסור לבן חו"ל לבקש מבן א"י לעשות מלאכה. ועיין בשבט הלוי (חלק א סי' נג) שבמוצאי שבת בין זמן צאת השבת של הגאונים ושל רבינו תם אסור למי שנוהג כשיטת ר"ת לשאול למי שנוהג כהגאונים לעשות מלאכה. ומביא ראייה מהמגן אברהם (רסג, לג) שמי שעושה ב' ימים של יום הכפורים אסור לומר למי שאצלו חול לעשות מלאכה. ועיין מה שכתב הג"ר אשר וייס שליט"א בשו"ת מנחת אשר (חלק א סי' יא סע' ד) שמחלק בין מי שנוהג חומרא מעצמו למי שקבל מאבותיו לנהוג כדעה המחמירה עיי"ש.

בנוגע לשאלת הציץ אליעזר כתב הג"ר שלמה זלמן אוירבאך (מנחת שלמה חלק ב הנדפס בשנת תשנ"ט, סי' לה סע' יז) וז"ל הוא מחלוקת קדומה (חושבני שיש בזה בשדי חמד) אם מי שנמנע מלעשן ביו"ט רשאי לכבד את חברו בסיגריה הואיל והוא כן רגילה לעשן. (עיקר כוונתי שאם האוסר רק סתם

מחמיר אין בזה חשש של לפני עור למי שנוהג להקל, אך אם הוא עצמו הכריע להלכה שאסור יש מקום לדון ועיין בספרי הכללים). ואם המחמיר סובר מכח הכרעתו שאסור מסתבר שגם צריך לחשוש ללפני עור אבל אם רק מחמיר על עצמו מפני מנהג אבותיו או רבותיו בכגון דא אין לחוש ללפני עור, כי גם זה שנוהג איסור יודע שחיברו אין צריך להחמיר כמותו וכל אחד כמנהג אבותיו וכן לדין במי שמחמיר במוצאי שבת כרבינו תם עכ"ל.

אולם עיין בשו"ת מנחת שלמה (קמא הנדפס בשנת תשס"ה, סי' מד סע' א) שכנראה מסכים להמבי"ט והכתב סופר עיי"ש. ועוד כתב שם (קמא, סי' נא סע' כה) להביא ראייה מבבא בתרא כו ע"א שרבי בר רב חנה סבר ליה שאסור לקוץ אותו אילן אבל אמר לרב יוסף "מר אי ניחא ליה ליקוץ" דהיינו שרב יוסף יקוץ את האילן אם הוא סובר שמותר. והאיך יעץ רבא בר רב חנה לרב יוסף לעשות מה שלדעתו של רבא בר רב חנה אסור? אלא ש"מ שמותר למחמיר לומר למיקל לעשות דבר שאסור לו לה מחמיר לעשות. העולה מדברינו שלפי המבי"ט, הכתב סופר והגרש"ז אורבאך בב' מקומות מותר לאשכנזי המחמיר בדבר לבקש מספרדי לטעום מה שאסור לאשכנזי. ולפי השער המלך, השבט הלוי, הציץ אליעזר, הגרש"ז אורבאך במקום א' והמנחת אשר אסור.

ובענין אם סומכים על טעימת ספרדי עיין בש"ך (יו"ד צח, ה) שהטעם שאין סומכים על טעימת נכרי הוא משום שאינו נאמן אפילו מסיח לפי תומו וז"ל אבל אטעימת ישראל סמכין במין בשאינו מינו דהתירא כגון תרומה שנפל לחולין דטעים לה כהן עכ"ל. ודלא כהלבוש שסובר שבזמן הזה אין סומכים לא על כהן לתרומה ולא על נכרי. וצ"ל להלבוש שאין המנהג שלא לסמוך על טעימת נכרי אלא נוהגים שלא לסמוך על טעימה כלל אפילו טעימת ישראל. ועיין בפרי מגדים (שפתי דעת צח, ה) וז"ל אבל ישראל אף לאו קפילא ופחות מס' מהני דישראל לא ישקר עכ"ל.

אמנם עיין בחוות דעת (ביאורים צח, ב) שמחמיר וז"ל והעיקר נראה דאפילו בטעם [כשהסיר את הממשות] אין לסמוך אטעימה עכ"ל. ועיין ביורה דעה (מב, ג) וז"ל אם חסרה המרה קורע הכבד שתי וערב וטועמו בלשונו אם יטעום טעם מר כשרה ע"כ והגיה שם הרמ"א ואף עכשיו נוכל לסמוך על טעימת הכבד עכ"ל. מזה דייק הבכור שור (חולין צו) שדוקא אצל כבד סמכין אטעימה אבל לא בשאר דברים (הובאו דבריו בפתחי תשובה צח, ג). כתב הדרכי תשובה (צח, יז) בשם כמה אחרונים שאין לסמוך על טעימת ישראל וכן כתב הג"ר שרגא פייבל כהן שליט"א בספר בדי השלחן (צח, יח) שלכתחילה אין לסמוך על טעימת ישראל.

השתא דאתינן להכי נראה שלאשכנזי יש על מי לסמוך אם נותן המאכל לספרדי לטעום אבל אפילו אם הספרדי אינו טועם חלב בתוך המאכל אין לאשכנזי לאכול מהמאכל. ומתוך שמדובר במשפחה עניה עדיף היה לבקש ממשפחה ספרדית להחליף מאכלים עם המשפחה האשכנזית. עכ"ד הרב גיל סטודנט

תשובות מפוסקים ומחברים:

הגר"ח קניבסקי כתב: "הכל לפי העניין".

הגר"א נבנצל כתב: "כן".

הגר"י זילברשטיין כתב: "גדולי ישראל סמכו על כך וכמדומני שגם מורי חותני מרן והגר"ש אלישיב זצ"ל שיבחו מאוד הוראה זו. כמדומני שהוראה זו הורה רבי שמואל סלנט זצ"ל".

הגר"ר שמואל אליעזר שטרן, מראשי בית ההוראה של הגר"ש הלוי וואזנער ומח"ס שו"ת שביבי אש, כתב: "בשעת הדחק אפשר להקל".

הגר"ש אבינר, ראש ישיבת עטרת ירושלים ורב הישוב בית אל, השיב: "כדי להשתמש בקפילא צריך מומחה לטעימה. בעקרון אפשר לאשכנזי לסמוך על טעימת ספרדי שסמך על טעימת קפילא של גוי, שהרי אין לנו אלא דברי הפוסקים, וכן שמענו שנהגו גדולי ישראל. אמנם יש מחלוקת אם אפשר לסמוך על קפילא היום ויש אומרים שלא, כי אין מומחה לטעימה היום אלא לטעימת יין (כה"ח צח אות ב)".

הגר"ר שמאי קהת הכהן גרוס, מח"ס שו"ת שבט הקהתי, כתב: "למעשה יש הרבה פוסקים דס"ל דא"א לסמוך על קפילא ישראל וקשה לסמוך ע"ז".

הגר"ר ירמיה מנחם כהן, אב"ד פאריז ומח"ס שו"ת והרים הכהן, כתב: "ראשית דע שאנשי ירושלים מאמינים לסיפור על הגאון המופלא רבי שמואל סלנט זצ"ל כמו לתורה! הוא היה גם חכם גם גאון וגם אוהב ישראל. יש ממנו סיפורים מלאי חכמה בינה ודעת. וכן הלכה".

הגר"ר פינחס אברהם מייערס, אב"ד האג ומח"ס שו"ת דברי פינחס, כתב: "אי אפשר לסמוך על מעשה זה".

הגר"ר אליהו שלזינגר, אב"ד ורב שכונת גילה ומח"ס שו"ת שואלין ודורשין, כתב: "בענין טעימת קפילא וטעימת ישראל. ובכן, ראשית דבר אם מרן הגרצ"פ פרנק זצ"ל נהג כן, בודאי שאפשר לסמוך על זה, שהרי הוא היה גאון ההוראה. אני הייתי מציע להוסיף מים רותחים לצ'ולנט, ואף דאין מבטלין איסור לכתחילה, מ"מ בספק אפשר להקל".

הגר"ר שמחה ב"צ רבינוביץ, מח"ס פסקי תשובות, כתב: "מקובל בבתי הוראה לפסוק כן".

הגר"ר אהרן יהודה הלוי גרוסמן, מח"ס שו"ת ודרשת וחקרת, כתב: "אני שמעתי שהסיפור היה עם המהרי"ל דיסקין (כמדומה שזה מובא בספר מעדני השולחן להגר"ל רבינוביץ זצ"ל ואין הספר תח"י לעיין בו), וזה ברור שרק בשעת הדחק והפסד מרובה וא"א לדעת כמה חלב נשפך אפשר לסמוך על הפרק הנ"ל, שאז הוי בדיעבד שסומכים אטעימה של ישראל כמש"כ הש"ך בסי' צו סק"ה שהזכיר מע"כ, אבל לכתחילה בעינין שישים בכל ענין כמש"כ הרמ"א בסי' צ"ב סעי' א', וסי' צ"ח סעי' א', וע"ע שם בפ"ת סק"ג מהבכור שור וק"ל".

הג"ר גמליאל הכהן רבינוביץ, מח"ס גם אני אודך, כתב: "למעשה כתבו היום הפוסקים שלא לסמוך על טעימת ישראל אלא בשעת הדחק גדול. להלכה למעשה יש לעיין לגופו של ענין".

הג"ר אלחנן פרינץ, מח"ס שו"ת אבני דרך, כתב: "אומר כי לענ"ד כיום אין דין של טעימה. על אף שמצינו פוסקים רבים המתירים לסמוך על טעימת ישראל, למעשה אין להקל כיום בטעימת ישראל. זאת מפני שבמציאות הקיימת כיום קשה מאוד (עד בלתי אפשרי) להבחין בטעימה האם המאכל חלבי או בשרי וכו', כיוון שמכניסים הרבה חומרי טעם וריח, וכן תבלינים שונים הקיימים גם בבשרי וגם בפרווה וכדו' (כגון: מצוי היום אבקת מרק עוף שהיא פרווה. ואיך ידע אם הכניסו בשרי או פרווה)".

הג"ר מאיר מאזוז, מח"ס שו"ת בית נאמן וראש ישיבת כיסא רחמים, כתב: "למה לא, והחכמה תחיה בעליה".

הרב מרדכי אלמקייס, מח"ס שו"ת ויכתוב מרדכי, כתב: "בזה"ז משערין הכל בס' כידוע. עי' כה"ח יו"ד סי' צ"ח אות ב' ואות י"א וסי' צ"ב אות ב'. אמנם במקרה שא"א לברר אם היה ס' או במקרה שיש פי חמישים כנגד האיסור והאיסור כחוש וקרוב לודאי שאין בתבשיל טעם איסור כלל ויש הפסד מרובה אפשר לסמוך על טעימת נכרי באופן שאינו יודע שסומכין על טעימתו ואפי' אם יודע מנהגי ישראל. וגם אם אין הפסד מרובה, אן יש עוד צירוף להקל יכולים לסמוך עליו (עי' שו"ת יביע אומר ח"ח חיו"ד סי' י'). על כן בנידון שאלתו, כיון שאזיל לדעת הרמ"א, אם נתן לגוי והגוי אמר שאין טעם ואח"כ שוב נתן לישראל, וישראל גם אמר שאין טעם, ובישראל גם אליבא דהרמ"א סומכים כמש"כ הש"ך, א"כ שפיר אפשר לסמוך על הנ"ל ולאכול את התבשיל (למרות שלעצם הסיפור – אין למדים ממעשיות)".

הערות מהעורכים:

סיפר הג"ר חנוך דוב פדווא, אב"ד לונדון ומח"ס שו"ת חשב האפוד שכן אמר הרב מטעפליק, הג"ר שמשון אהרן פולנסקי שזוהי סברא דרך לימוד אבל אין להורות כן הלכה למעשה אלא בשעת הדחק, ופעם אחת אכן התיר הרב מטעפליק על סמך זה כשהיה הפסד מרובה בסעודת חתונה בירושלים בימי העוני (הליכות חנוך עמ' קד-קה).

וכן בשו"ת מעדני מלכים להרב לוי הכהן רבינוביץ (ס' קכו) שאמר הרב מטעפליק, שאפשר לסמוך על זה אפילו היום דלא ככה"ח.